

Miljözon i Gamla stan

Kära medlemmar i föreningen Gamla stan i samverkan.

Det här är vårt vanliga medlemsbrev, som den här gången innehåller lite fakta och funderingar över vad vi gör och varför i fråga om införandet av Miljözon i Gamla stan.

Som ni kanske vet har den politiska majoriteten i Stockholms stad beslutat att senast 2026 och med start 2024 införa miljözon 3 i Gamla stan och en mindre del av Norrmalm. Miljözon 3 innebär att enbart fordon som uteslutande drivs av el, gas eller bränsleceller får framföras inom zonen. Hybrider kan eventuellt tillåtas om de klarar EUR6, men läget är en aning oklart eftersom det kan komma nya EU krav på hybrider redan under 2024. Mer info om miljözoner finns på: <https://www.transportstyrelsen.se/sv/vagtrafik/Miljo/Miljozoner>)

Miljözonen exakta sträckning och kommande dispenser från förbuden ska utredas. Utredningen ska vara avslutad i december 2023.

Huvudskälet till införandet av miljözon 3 är generellt sett att få ytterligare fart på omställningen till utsläppsfria fordon, samt mer specifikt, att få ett konkret exempel på omställning som kan användas som positivt exempel inför den omställning som hela innerstaden ska vara klar med 2030.

Sverige har som mål att kraftigt minska utsläppen av koldioxid redan till 2030 för att senast 2040 vara klimatneutralt (med hjälp av en lång rad andra åtgärder). Dvs inte bidra till ytterligare ökning av (bland annat) koldioxidhalten i atmosfären. Den politiskt drivna omställningen i Stockholm har hittills varit relativt blygsam. Den består i stort sett av att Miljözon 1, som rör äldre tunga lastbilar, införts i hela innerstaden utom på några tillfartsleder och Centralbron.

Därutöver infördes Miljözon 2, som i huvudsak berör äldre bilar samt lätta lastbilar och bussar, på Hornsgatan 2019. Försöket på Hornsgatan har framför allt gett kunskap om olika mätsvårigheter, men också om att stadens frivilliga omställning av fordonsflottan går ganska fort. Vilket förstås är utomordentligt bra.

Ur luftkvalitetssynpunkt är Gamla stan en rätt bra plats att vara på, om vi för en stund bortser från utsläppen från Centralbron. Det som antagligen varit avgörande för införandet av miljözon just i Gamla stan, har varit att miljözonen kan införas rätt enkelt utan att förändringen blir så stor. Gamla stan är ju redan en miljözon 3 med dispens (undantag) för transporter mellan 06.00 och 11.00 och möjlighet till enskild dispens vid särskilt behov av transport.

Miljözonen exakta sträckning och kommande dispenser från förbuden ska utredas, helt klart är att Centralbron inte ingår. Utredningen ska vara avslutad i december 2023. I lagstiftningen finns ett antal dispenser som kommunerna inte kan neka. De omfattar framför allt fordon som används i myndighetsutövning, men också fordon som används i samband med färdtjänst, fordon vars förare eller passagerare innehar ett parkeringstillstånd för rörelsehindrade och fordon som anpassats eller anskaffats med bilstöd. Men frågan är förstås om de undantagen räcker när miljözonen för första gången införs i verkligheten.

Det viktiga för oss som bor här är att de praktiska svårigheterna blir så små som möjligt, med bibehållen miljöambition. Det kan antagligen ordnas genom att åtgärderna i varje detalj blir

anpassade för Gamla stan. Det gäller alltså att undvika skrivbordsprodukter som inte ger någon miljöeffekt när begränsningarna för Gamla stan utformas. Att komma dit blir inte lätt, men viktigt.

För transporter till och från fastigheter, affärer, restauranger, hotell etc. är situationen mer komplicerad. Den enklaste lösningen är förstås att tills vidare ha kvar samma regler som idag, med transporter tillåtna mellan 06.00 och 11.00. Det blir en tillfällig dispens eftersom hela innerstaden ska bli Miljözon 3 senast 2030. Men tyvärr är den lösningen är knappast politiskt gångbar trots att undantaget skulle ge mycket liten miljöpåverkan.

En annan variant på lösning är att alla transporter lastas om och körs med elfordon den sista biten. Tyvärr är eldrivna lastbilar är mycket dyra och fortfarande ganska få. Så i detta alternativ måste kostnaden för miljözonen läggas på staden, vilket är rimligt ur Gamla stans synpunkt. Våra butiker, restauranger mm är ju efter år av stora påfrestningar i en ekonomisk sits som inte medger kraftigt höjda transportkostnader. Men tyvärr är omlastning svårt att ordna praktiskt eftersom det finns ett behov av snabba färskvaruleveranser och mängden leveranser är stor.

En tredje variant är den som ansvarigt borgarråd pratar om i en intervju som ligger uppe på Facebook forumet "Vi i Gamla stan". Tyvärr tycks ansvarigt borgarråd anse att det både är viktigt att Miljözonen regler för transporter införs snabbt och att Gamla stans näringsliv ska ta hela omställningskostnaden "eftersom företagen kan föra över den på kunderna".

Det är bra att politiker driver på den omställning som redan pågår, genom framåtlutande åtgärder som kan vara en aning obekväma under en tid. Men en viktig del i genomförande av Miljözonen borde vara att föra en öppen dialog med de som berörs av miljözonen.

Det finns så många frågor att ställa som rör vardagens bekymmer om parkering, transporter, dispens, ladd-stolpar, hantverkare, butiker, bilar, restauranger, besökare, mathämtning, hemtjänst, hotellgäster, affärer, bussar, fastighetsunderhåll, med mera som måste lösas långt innan allt börjar under 2024. Var och en av de frågorna borde mötas med genomtänkta svar, särskilt eftersom vi redan har tagit stort ansvar för vår lokala miljö.

EU-kommissionen har intressant nog, gett en rad rekommendationer till kommuner som avser att införa miljözoner. Utöver en kraftfull rekommendation om vikten av kommunikation med de som berörs av miljözonen, avråder EU-kommissionen från att bilda isolerade miljözoner med särskilt restriktiv miljöreglering. Vidare rekommenderar kommissionen att kommunen visar vilka alternativa transportsätt, färdvägar och alternativa parkeringsplatser som finns.

EU-kommissionen kan ju förstås ha fel. Fast ändå, att lämna oss som är direkt berörda utan vare sig vetenskap eller inflytande över hur våra liv och verksamheter ska påverkas under mer än ett år efter beslutet om Miljözon 3, känns som ett onödigt misstag. Vi vill som alla andra stockholmare, att en så viktig fråga som klimatomställningen sker på ett genomtänkt och smidigt sätt med praktiska lösningar som fungerar. Vi hjälper gärna till.

Som en förberedelse till dialog har Gamla stans föreningar och kyrka samlat sina ordförande för att tillsammans samtala med ansvarigt borgarråd och efter bästa förmåga bidra till ett fungerande genomförande. Vi ser fram mot framtida konstruktiva möten.

Jag vill avsluta det här brevet med att understryka att föreningens aktiva kommer att kommunicera mer med medlemmarna i framtiden och att vi även kommer att starta flera intressanta och

Gamla Stan
i samverkan

nödvändiga projekt framöver. Närmast vill vi ta tag i frågan om hur vi ska få ett fungerande skydd för Gamla stans kulturvärden.

Vi återkommer givetvis så fort det finns mer att informera om i fråga om miljözoner. Var gärna med och driv viktiga frågor för Gamla stan. Du behövs. Skriv också gärna om synpunkter på miljözonen, skydd av kulturvärden - eller något annat du vill ta upp, skriv till info@samverkanigamlastan.se. Eller kom på våra öppna möten! Du finner tid och plats på vår hemsida som uppdateras kontinuerligt: <https://samverkanigamlastan.se/>

Uppmanar Janne von Heland, ordförande i din förening: Gamla stan i samverkan